

Viteq Farming As
Hansvikvegen 27

7900 RØRVIK

Adm.enhet: Kyst- og havbruksavdelingen

Saksbehandler: Aksnes/Holen

Telefon: 99691466/45426905

Vår referanse: 17/17535

Deres
referanse:

Dato: 22.11.2018

Viteq Farming AS - Avslag på søknad om utviklingstillatelse

Fiskeridirektoratet viser til søknad fra Viteq Farming AS (heretter «Viteq» eller «søker»), datert 16. november 2017. Viteq søker om 32 utviklingstillatelse for å realisere konseptet Viteq Zero Zero. Det er ikke opplyst om hvilken varighet selskapet ønsker for tillatelsene.

Fiskeridirektoratet fatter med dette vedtak om å avslå søknaden for Viteq Zero Zero, fordi direktoratet har kommet til at det omsøkte konseptet ikke oppfyller vilkåret om «*betydelig innovasjon*», jf. laksetildelingsforskriften § 23b. Under gis en nærmere redegjørelse for Fiskeridirektoratets vurdering av søknaden, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25.

1. Konseptet

Det omsøkte konseptet skal bestå av en lekter med 12 produksjonstanker. Lekteren skal overbygges med værdekk, og utstyres med diverse utstyr for behandling av biprodukter og eventuelt fôrråvarer.

Lekter som hovedkonstruksjon

Lekteren skal ifølge søknaden være 665 meter lang og 60 meter bred. Det er opplyst at lekteren skal tåle påkjenninger fra havgående slep og frakt og at den bygges i to deler, hver med seks tanker. Ifølge søknaden skal lekteren bygges i henhold til *DNV Barge Classification* og designes for en levetid uten dokksetting, på 25 år.

Søker oppgir at lekteren skal «*[l]egges for fortøyning eller en kombinasjon av fortøyninger og tilkomstbroer fra land, fortrinnsvis med tilgang på energiinfrastruktur på land*». Den skal utstyres med et værdekk over karene for «*å sikre anlegget mot eot. smittefare fra fugler, samt for å fasilitere utrustningssystemer og boligdel*». Værdekket ansees av søker som en nøkkelfaktor i innovasjonsprosessen «*på grunn av at dette muliggjør fasilitering av driftsrelaterte og komplementære virksomheter*». Dette er spesifisert gjennom følgende punkter:

1. Prosessering av ekskrementer
2. Oljecoating av halvfabrikatpellets basert på lokal produksjon av fiskeolje
3. Fasilitering av lokal produksjon og lagring av oksygen
4. Andre energikilder

Produksjonsenheter med oppsamlingssystem

De 12 sirkulære produksjonstankene skal ha en diameter på 50 meter og en dybde på 25 meter. Det er oppgitt at de skal være nedsenket, uten at det er spesifisert hva dette innebærer. Ett av de tolv karene skal avsettes til forskning på fôr, og samarbeidspartner AquaNutrition har søkt om én forskningstillatelse til dette formålet. I hver tank skal det monteres et oppsamlingssystem for dødfisk, ekskrementer og fôrspill. Bunnen i tankene skal skrå ned mot senter hvor det skal være en sluse med utskiftbar nettingvegg. Videre skal bunnen ha «struktur for å samle opp og lede alt bunnavfall ned mot fire oppsamlingspunkter nær og under slusene.»

I hver tank skal det monteres hevertsystemer for å samle opp alt bunnavfall. Bunnavfallet skal transporteres til dekk og separeres i tre kategorier: Dødfisk, fôr og ekskrementer. Fôret som her skilles fra ekskrementer og dødfisk skal distribueres tilbake til tanken slik at det kan bli spist. Separasjon av bunnavfall skal monitoreres ved hjelp av kameraovervåkning i alle ledd av prosessen. Det er oppgitt at filter/separasjonssystem skal utvikles i løpet av prosjektet.

Anleggets produksjonsvolum er estimert til cirka 600 000 m³. Søker forventer en fyllingsgrad på 85 % og maksimal fisketetthet på 50 kg/m³. Dette utgjør en biomasse på 25 500 tonn. Dette vil ifølge søker utløse et behov for 33 konsesjoner for én leker. Forskningstillatelsen som AquaNutrition AS har søkt om trekkes fra, og det søkes derfor om 32 utviklingstillatelser.

Vanninntak

Sjøvannsinntaket til hver tank skal gå via fire utvendige rør med utskiftbar netting ved inntakspunkt. Hvert av rørene skal ha en justerbar inntaksdybde på 25 til 40 meter. Det er oppgitt at tre elektriske thrusterer transporterer vannmassene inn i tanken, mens én thruster skal stå klar som reserve. Thrusterne monteres i en egen struktur som kan løftes opp på arbeidsdekket.

Øvrig driftsutstyr

Hver tank skal utrustes med tre rør for lasting og lossing av fisk til og fra brønnbåt. Fôr skal lagres i 150 m³ tanker plassert over hvert kar. Herfra skal fôret spres over karene via det søker omtaler som en standard fôringsluse.

Anlegget skal få energi fra landstrøm og fra 13 stk. 0,5 MW vindgeneratorer. I tillegg skal anlegget utstyres med dieseldrevet nødstrømsanlegg.

2. Regelverk

Bestemmelser om utviklingstillatelse og hjemmel for tildeling finnes i forskrift om tillatelse til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) kapittel 5. Fiskeridirektoratet viser særlig til følgende:

§ 22. Særlige formål

(..)

Akvakultur av matfisk til utvikling skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode.

§ 23. Generelle vilkår for tildeling og fornyelse

Fiskeridirektoratet kan gi tillatelse til og fornyelse av tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål etter en faglig vurdering. (..)

§ 23b. Særskilte tildelingsvilkår for tillatelse til utvikling

Søker kan få tildelt tillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer. Formålet er å legge til rette for at ny kunnskap, eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring kan brukes til å utvikle teknologi som kan bidra til å løse en eller flere av miljø- og arealutfordringene som akvakulturnæringen står overfor, blant annet ved konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon.

Utviklingsarbeidet skal skille seg vesentlig fra tidligere kunnskap og teknologi på akvakulturområdet som er i alminnelig kommersiell bruk og kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere (..)

3. Fiskeridirektoratets vurdering

I tråd med praksis som ble innført 15. juli 2017 har søker i e-post 31. juli 2018 fått varsel om at saken ville bli tatt opp til behandling, og at eventuell supplerende informasjon kunne sendes inn innen tre uker. Søker besvarte henvendelsen i e-post 8. august 2018. Fiskeridirektoratet vurderer at søknaden er tilstrekkelig opplyst til å kunne tas til behandling, jf. forvaltningsloven § 17.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 22 andre ledd at «[a]kvakultur av matfisk til utvikling [utviklingstillatelse] skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode».

Fiskeridirektoratet kan innvilge utviklingstillatelse «etter en faglig vurdering», jf.

laksetildelingsforskriften § 23 første ledd. Det er oppstilt særskilte tildelingsvilkår for utviklingstillatelse i forskriften § 23b. Det følger av retningslinjene for behandling av søknader om utviklingstillatelse¹ at det er opp til forvaltningens skjønn å vurdere prosjektet og om kriteriene for tildeling er oppfylt. Avgjørelsen av om det skal innvilges utviklingstillatelse bygger etter dette på en skjønnsmessig, faglig vurdering. Søker har ikke

¹ Retningslinjer for behandling av søknader om utviklingstillatelse til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret, Nærings- og fiskeridepartementet.

rettskrav på å få tildelt utviklingstillatelse selv om prosjektet innebærer betydelige investeringer og betydelig innovasjon. Det stilles strenge krav for å få tildelt utviklingstillatelser og listen for å få slik tillatelse ligger høyt.

Innovasjon

Søker kan få tildelt utviklingstillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som blant annet innebærer betydelig innovasjon. Ifølge retningslinjene vil hva som skal anses som betydelig innovasjon være en skjønsmessig vurdering. Direktoratet tar utgangspunkt i definisjonen av hva som er utviklingsarbeid og vurderer om det konkrete prosjektet vil innebære tilstrekkelig innovasjon.

Retningslinjene viser til Statistisk sentralbyrå sin definisjon som definerer utviklingsarbeid som «...*systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring, og som er rettet mot: å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger.*» Med utgangspunkt i denne definisjonen og presiseringen i retningslinjene stilles det krav om at innovasjonen innebærer ny eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi. Det stilles også krav om at innovasjonen er «*betydelig*».

Hovedkriteriene for utviklingsarbeid er at det skal inneholde et nyhetselement, og at det er knyttet en viss form for usikkerhet til resultatet. Fiskeridirektoratet må vurdere hvorvidt konseptet kan sammenlignes med eksisterende teknologi, og i hvilken grad dette påvirker usikkerheten i resultatet og innovasjonspotensialet.

Fiskeridirektoratet vurderer at kombinasjonen av flytende farkost og lukkede merder ikke er i alminnelig kommersiell bruk i akvakulturnæringen, jf. laksetildelingsforskriften § 23b andre ledd. Etter direktoratets vurdering er det likevel snakk om kjent teknologi som av den grunn innehar begrenset nyhetsverdi. Fiskeridirektoratet anser enkeltelementer i det omsøkte konseptet, som for eksempel værdekk og oppsamling av slam og dødfisk om bord i lekteren, som nyheter. Når det gjelder videreføring av slam er dette en prosess som foregår nedstrøms fra selve lakseproduksjonen og den faller derfor utenfor det som kan vektlegges i forbindelse med søknaden om utviklingstillatelser. Se tilsvarende vurdering i Nærings- og fiskeridepartementets behandling av klage fra AkvaDesign (på s. 12).²

For at ny teknologi skal kunne betegnes som innovasjon må det godtgjøres at teknologien kan realiseres. Hvis konseptet ikke er gjennomførbart vil det heller ikke være egnet til å oppfylle formålet med utviklingstillatelsene og dermed ikke kunne innebære en forbedring sammenlignet med eksisterende teknologi. Fiskeridirektoratet stiller høye krav til den tekniske dokumentasjonen ved behandling av søknader om utviklingstillatelser. Viteq tar sikte på å produsere 25.500 tonn fisk om bord på en 665 meter lang lekter. Etter Fiskeridirektoratets vurdering må gjennomførbarheten av et konsept i denne størrelsesordenen underbygges av inngående dokumentasjon.

² <https://www.fiskeridir.no/content/download/18434/265625/version/131/file/AkvaDesign-S%C3%A6terosen-klage-utviklingst-200317.pdf>

Direktoratet kan ikke støtte søkers forutsetning om at lekterdetaljer kan overlates til en senere fase. Søker har ikke dokumentert at konstruksjonen kan motstå dimensjonerende laster; eksempelvis er det ikke gjennomført konstruksjonsanalyser og søknaden mangler informasjon om viktige designparametre som stabilitet, lokalitetsanalyser, hydrodynamikk, sloshing, forankring, ulykkeslaster og strukturell detaljering av innfestning mellom oppdrettstanker og lekter. Fiskeridirektoratets vurderer derfor at søknaden mangler en vesentlig del av den dokumentasjonen som ifølge retningslinjene bør vedlegges.

Fiskeridirektoratet finner dokumentasjonsgrunnlaget for design og utførsel av lekter og tankarrangement svært mangelfullt, og søker har verken drøftet eller dokumentert forhold knyttet til marintekniske systemer. Etter Fiskeridirektoratets vurdering kan søkers henvisning til at strukturen skal konstrueres etter den lite spesifikke standarden *DNV Barge Classification*, ikke brukes som dokumentasjon på fremdrift i arbeidet med prosjektering av konstruksjonen. På bakgrunn av ovenfor nevnte finner Fiskeridirektoratet at det ikke er tilstrekkelig godt gjort at konseptet er konstruksjonsmessig realiserbart.

Søker henviser til et planlagt forskningssamarbeid for flere aspekter av dette konseptet. Dette kan være en god langsiktig fremgangsmåte, men avhjelper ikke behovet for å redusere risikoen knyttet til konstruksjonsmessig realiserbarhet. Planlagte forskningsaktiviteter kan derfor ikke brukes som dokumentasjon for konseptuell fremdrift i utviklingsprosjektet.

Detaljer rundt dokumentasjon av fiskevelferd, innstrømmingshastigheter, fôringssystem og fiskens respons på de dynamiske forholdene i karene er ikke redegjort for i søknaden. Av søknaden følger det at «[i] hver tank monteres det et oppsamlingssystem som kontinuerlig samler organisk masse (dødfisk, ekskrementer og fôrspill): Bunnen i tankene skrår ned mot senter og en sluse med utskiftbar nettingvegg. Bunnen har struktur for å samle opp og lede alt bunnavfall ned mot fire oppsamlingspunkter nær og under slusene.» Avfallet skal deretter transporteres til dekk ved hjelp av et hevertsystem og separeres i tre fraksjoner med ulik videre behandling:

- Dødfisk: Ensileres i henhold til normal bransjeprosedyre.
- Fekalier: Tas vare på som slam og fraktes bort, evt. inngår i lokal energiproduksjon.
- Fôrspill/uspiste pellets: Distribueres tilbake til fisken i karet.

Ettersom karene skal være 25 meter dype og dekk ligger i forbindelse med karenes topp vurderer Fiskeridirektoratet at det ikke vil være mulig å bruke hevertsystem. Dette fordi utløpet av heverten vil bli liggende høyere enn væskeoverflaten i karene. Også denne delen av konseptet fremstår derfor som mangelfullt prosjektert.

God driftspraksis og hensyn til smittevern ved oppdrettsanlegg tilsier at død fisk og fiskefôr holdes godt adskilt, og alt som har vært i kontakt med dødfisk skal desinfiseres. Som eksempel kan det siteres fra Fiskeridirektoratets prosedyremal for dødfiskhåndtering: «*Alt benyttet utstyr rengjøres og desinfiseres etter dødfiskopptak*». Som nevnt skisserer altså søker at man skal samle og pumpe dødfisk og fôrpellets sammen, for deretter fraseparere fôret og

redistribuere dette til fisken. Denne løsningen fremstår som sterkt fravikende fra god driftspraksis og ansees ikke som en løsning som kan gjennomføres. Konseptet med monitorering og resirkulering av fôrspill omtales av søker som «*meget høy innovasjon innen fiskehelse, ettersom systemet gir bedre kontroll og sikrer jevn vekst ned til individnivå*». Den hygienemessige problemstillingen er ikke omtalt. Etter Fiskeridirektoratets vurdering fremstår derfor fiskehelseaspektet som mangelfullt ivaretatt i søknaden.

Søker oppgir at inntak av vann fra 25-40 meters dyp skal eliminere luseproblemet. Etter Fiskeridirektoratets kjennskap kan lus også forekomme i anlegg som henter dypvann, selv om nivåene sannsynligvis vil være betydelig lavere enn ved konvensjonell merdteknologi. Søker har ikke gitt noen informasjon om hvordan et eventuelt påslag av lus på fisken skal begrenses og behandles. Bruk av svært store kar med en stor mengde fisk i anlegget krever en gjennomtenkt plan for å redusere risiko for at det skal oppstå en uakseptabel situasjon for fiskens velferd. Fiskeridirektoratet vurderer at fiskevelferden også på dette punktet er mangelfullt ivaretatt i søknaden.

På bakgrunn av manglende dokumentasjon av viktige elementer for nyhetsverdi, konstruksjon, samt drifts- og velferdsmessige forhold er det etter Fiskeridirektoratets vurdering verken dokumentert at konseptet er realiserbart eller vil innebære en forbedring sammenlignet med eksisterende teknologi. Fiskeridirektoratet finner etter dette at konseptet ikke oppfyller kravet til «*betydelig innovasjon*», jf. laksetildelingsforskriften § 23b.

Ettersom Fiskeridirektoratet har kommet til at vilkåret om betydelig innovasjon ikke er oppfylt, går vi ikke inn på vurderingen av hvorvidt prosjektet oppfyller de øvrige vilkårene for tildeling av utviklingstillatelser etter laksetildelingsforskriften § 23b.

4. Vedtak

Fiskeridirektoratet har kommet til at det omsøkte prosjektet ikke oppfyller vilkåret om «betydelig innovasjon», jf. laksetildelingsforskriften § 23b. Direktoratet avslår etter dette søknaden fra Viteq Farming AS om 32 utviklingstillatelser.

5. Klagerett

Vedtaket kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28, se vedlagt skjema. Klagefristen er tre uker.

Med hilsen

Øyvind Lie
direktør

Anne B. Osland
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Viteq Farming As	Hansvikvegen 27	7900	RØRVIK
------------------	-----------------	------	--------

Kopi til:

Nærings- Og Fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
----------------------------------	-------------------	------	------

Vedlegg

Klageskjema Viteq